

IRTI TEKSTEISTÄ!

Lawrence Grossbergin haastattelu

Esipuhe

Jos Volter Kilpi olisi joutunut purkamaan ja kääntämään tämän haastattelun, hän olisi kutsunut sitä jamailuksi. Ja jos hän olisi seurannut Grossbergin esiintymistä tiedotusopin lisensiaattiseminaarissa (aihe: Is There Future for Critical Mass Communication Research) ja tiedotusopin päivillä (aihe: Mass Media Programs as Cultural Products), Volter olisi ollut otettu ja toitottanut Larryn ja mailijaklubin kunniajäseneksi. Mutta mikä mies tämä ajan mies ("man for all seasons") sitten oikeastaan on?

Lawrence Grossberg toimii apulaisprofessorina Illinoisin yliopistossa (Department of Speech Communication). Hänen uransa alkujuuret löytyvät brittiläisen kulttuuritutkimuksen kehdestä Birminghamista, jossa Lawrence opiskeli Stuart Hallin ja Richard Hoggartin johdolla perehtyen myös Raymond Williamsin kulttuuriajatteluun. Yhdessä ensimmäisistä artikkeleistaan – Cultural Interpretation and Mass Communication (1977) – hän esittelee perusteellisesti Williamsin kirjan Television kontekstuaalista sen muuhun Williamsin tuotantoon. Tässä artikkelissaan Grossberg ottaa myös omakohtaisesti kantaa tuolloin vallinneeseen viestintätutkimukseen. Hän hylkää hallitsevan, empiirisen paradigman: "Meidän täytyy tunnustaa, että ne päätökset, jotka ovat tehneet joukkoviestinnästä sen mitä se tällä hetkellä on, ne on tehty tietyn viestinnän ymmärtämisen pohjalta. Nämä konkreettiset mahdollisuudet voidaan ylittää vasta kun olemme yrittäneet päästä irti tietyistä viestintää ja ajattelua koskevista rakenteista, jotka hallitsevat joukkoviestintää Yhdysvalloissa".

Palatessaan takaisin Yhdysvaltoihin Grossberg jatkoi samojen teemojen – kulttuurin, kokemuksen, jaetun merkityksen – pohdiskelua kuin Birminghamissakin. Näkökulma laajeni filosofiseen suuntaan: fenomenologiaan ja hermeneutiikkaan. Illinoisissa hän myös palasi tiedotusopillisiin kysymyksiin James Careyn opastuksella – "sattumalta" niin kuin hän itse toteaa. Väitöskirjassaan Dialectical Hermeneutics and the Human Sciences: Foundation for a Cultural Approach to Communication (1976) Grossberg kertomansa mukaan yritti yhdistää "tulkitsevan, humanistisen tai kulttuurisen yhteiskuntatieteellisen lähestymistavan ja hermeneuttisen filosofian jotkin teemat". Mutta heideggerilaisen Dasein-analyysin yhdistäminen Careyn ja Williamsin kulttuuriajatteluun ei johtanut toimivaan synteysiin, "kulttuuritutkimuksen ymmärtämiseen hermeneutiikkana, jonka kohteena olisi ihmisen kulttuurisen kokemuksen ontologinen ymmärtäminen". Samaa problematiikkaa käsittelee hänen artikkelinsa Marxist Dialectics and Rhetorical Criticism (1979) Kenneth Burken retoriikkaan suhteutettuna.

Tämän 'suuren synteysin' jälkeen Grossberg alkaa etsiä viestinnän 'filosofisia juuria'. Viestinnän

tutkimuksen kulttuuriteoreettista problematiikkaa hän käy systemaattisimmin lävitse artikkelissaan *Interpreting the 'Crisis' of Culture in Communication Theory (1979)* tarkastelemalla kuuden eri viestintäkäsityksen ratkaisua moderniteetin kriisiin. Saman tyypistä ongelmia yleisemmällä filosofisella tasolla käsitellään artikkeleissa *Language and Theorizing in Human Sciences (1979)*, *Does Communication Theory Need Intersubjectivity? (1982)* ja *Intersubjectivity and Conceptualization of Communication (1982)*.

Viestinnän filosofisten ongelmien pohtimisen ohella Grossbergin ajattelua hallitsee kaksi teemaa: kulttuuriteoria ja postmodernismi. Nämä molemmat teemat kietoutuvat toisiinsa hänen selvitellessään populaarin afektiivisia aspekteja erilaisissa kulttuurikonteksteissa Yhdysvalloissa 1980-luvulla rock-kulttuuria käsittelevissä artikkeleissa.

Kuten edellä esitetyn taustainformaation perusteella voi odottaakin, Grossberg kehittää omassa viestintäajattelussaan kulttuuriteoreettista lähestymistapaa joukkoviestinnällisten tekstien tutkimiseen. Grossbergin viestintämalli on 'amerikkalainen versio' brittiläisestä kulttuuritutkimuksesta. Sekä Williams-kirjan arviossaan että 'Crisis'-artikkelissaan Grossberg asettaa kulttuuritutkimuksen laajempiin konteksteihin pohtien sen suhdetta esimerkiksi yhdysvaltalaiseen 1920-luvun 'sosio-logiseen viestintätutkimukseen' (*Chicagon koulu*) ja tarkastelemalla Williamsin ja John Dewey'n yhtäläisyyksiä ja eroja koskien heidän näkemyksiään viestinnästä yhteisyyden luojana ja ylläpitäjänä.

Kulttuuritutkimuksellisessa artikkelissaan – edellä mainittujen lisäksi *Cultural Studies Revisited and Revised (1983)*, *Strategies of Marxist Cultural Interpretation (1984)*, *The Formation of Cultural Studies: An American In Birmingham (1990)* ja *The Circulation of Cultural Studies (1990)* – Grossberg ankkuroi kulttuuritutkimuksen ja sen problematiikan vankasti historialliseen kontekstiinsa ja yrittää pitää sen 'kriittisiä ulottuvuuksia' esillä tilanteessa, jossa kulttuuritutkimus on noussemassa valtavirraksi. Varsinkin *Formation-artikkeli* on tässä suhteessa antoisa. Siinä Grossberg osoittaa miten heterogeenisistä aineksista ja erilaisista positioista tutkijat kentällä ovat työtään tehneet. Grossbergin esittelemät kulttuuritutkimuksen viisi 'kehitysvaihetta' – kirjallishumanistinen, dialektissosioLOGINEN, resistanssiteoreettinen, konjunkturaalinen ja postmodernistikonjunkturaalinen – vastustavat kaikkia monoliittisiä yrityksiä tehdä siitä homogeeninen superteoria.

Niin kuin Grossberg haastattelussa toteaa, hän ei ole kiinnostunut poststrukturalismista sinänsä, vaan joistakin käyttökelpoisista ideoista (lähinnä Foucault'n 'efektiteoriasta' ja Deleuzen 'territoriaalisuustematiikasta'), joita hän voi soveltaa omassa ajattelussaan, jossa keskeisessä asemassa on kulttuuristen käytäntöjen ja niiden efektien tutkiminen tiettyjen kontekstuaalisten ehtojen vallitessa. Poststrukturalismin kritiikkinsä Grossberg esittää artikkelissaan *Experiencing, Signification and Reality: The Boundaries of Cultural Semiotics (1982)* ja *The Ideology of Communication – Post-structuralism and Limits of Communication (1982)*. Postmodernismin tematiikka suhteutettuna Hallin ajatteluun löytyy artikkelista *History, Politics and Postmodernism. Stuart Hall and Cultural Studies (1986)*.

Grossbergin oman ajattelun mielenkiinnon kohteina ovat olleet rock-kulttuuri ja televisiotutkimus, joihin hän on soveltanut 'kulttuurimaterialistisia' ja 'tekstiteoreettisia' lähestymistapojaan. Näistä voidaan mainita seuraavat: *The In-Difference of Television (1987)*, *Postmodernism and Affect: All Dressed Up with No Place to Go (1988)*, *Rocking with Reagan, or in the Mainstream of Post*

modernity (1988) ja *Wandering Audiences, Nomadic Critics* (1988). Kirjassaan *It's a Sin. Politics, Postmodernity and Popular* (1988) Grossberg tarkastelee poliittisen vallan uudelleenorganisointimista Reaganin Amerikassa, joka on myös Grossbergin uusimman, tekeillä olevan kirjan *We Got to Get Outta This Place: Politics and Popular Culture in Contemporary America* (1990) ydintee-
ma. Siinä on kysymys Grossbergin mukaan siitä miten konservatismi "radikaalisti strukturoi uudelleen ei niinkään valtio- ja taloussuhteita kuin jokapäiväisiä suhteita ja populaarin aluetta."

Oheisessa haastattelussa jamauksen kohteeksi nousivat 'kuin luonnostaan' poststrukturalismi, postmodernismi, kulttuuritutkimus ja Grossbergin suhde näihin. Haastateltavan suulaudesta joh-
tuen haastattelijan interventiot jäivät monesti alkutekijöihinsä (tai huulille), vaikka parhaani kyllä yritti. Mutta en tahdo jamata tästä tämän enempää.

Ensio Puoskari

No, I'm not a poststructuralist

Haastattelun yleiset teemat liikkuvat poststrukturalismin ja postmodernismin tuntu-
massa. Tivatessani herra Grossbergilta hänen suhdettaan poststrukturalismiin hän totesi suorasukaiseen tapaansa: "En ole poststrukturalisti". Tämä ei kuitenkaan merkitse näiden teorioiden hylkäämistä, vaan niiden kiistämättömien saavutusten hyväksikäyttöä omas-
sa ajattelussa.

Tiedustelen tarkemmin, miten hänen kiin-
nostuksensa poststrukturalismista eroaa yhdysvaltalaisesta kirjallisuusteoriasta.

– Luullakseni kiinnostuin poststrukturalis-
mista Heideggeria koskeneen tutkimustyöni jatkeena. Hänestä voi melko suoraan siirtyä Derridaan. Samanaikaisesti luin semiotiikkaa ja strukturalismia. Fenomenologian sijasta aloin kiinnostua yhä enemmän tämän tyyppi-
sestä ajattelusta.

– Miten käyttämäni ajattelijat eroavat poststrukturalisteista? ... Nämä ajattelijat, kuten esimerkiksi Foucault, eivät ajattele, että kaikki olisi kieltä, tekstiä, signifikaatiota ja

subjektia. Deleuzella on loistava Kristevan kritiikki, jossa hän sanoo, että ne ajatusmuo-
dot, joissa kielletään referentti (tarkoittaa todellisuus) ovat ideologian palveluksessa. Luulen, että olen samaa mieltä tässä. Mielestäni asiat (things) ovat kielen ulkopuolella ja tätä poststrukturalistit eivät kyetse näkemään ... niinpä kiinnostuin Foucault'n ja Deleuzen poststrukturalistien kritiikistä.

Grossberg katsoo amerikkalaisten poststrukturalistien, kuten Yalen kriitikkojen (De Man ja Hartman), mystifioivan Derridaansa. Kun he uppoavat entistä syvemmälle teksteihin Grossberg pyrkii päinvastaiseen suuntaan: "Koko projektini päämääränä oli päästä irti teksteistä."

Joidenkin poststrukturalistien tutkimuksille Grossberg kuitenkin antaa avoimesti tunnustusta. Hän tunnustaa suhtautuvansa sym-
paattisesti mm. Frank Lentricchian, Edward Saidin ja Paul Smithin töihin, vaikka heidänkin asemansa on "monissa tapauksissa sen kannalta mitä haluan tehdä vähemmän käytökelpoinen". Marxilaista dekonstruktionistia Michael Ryania Grossberg pitää liian affirma-

tiivisena suhteessa Derridaan.

Näissä poststrukturalisteissa Grossbergia kiehtoo heidän pyrkimyksensä "yhdistää poststrukturalismia ja amerikkalaista pragmatismia". Grossberg syttyy ja intoutuu ylistämään gramscilaista teologia ja mustaa pastoria Cornel Westia, jonka vastailmestynyt kirja *American Invasion of Philosophy* saa arvonsaan 'kiitettävä suoritus' Grossbergin synnissä.

Tiedustelen, miten hän suhtautuu Richard Rortyn vastaaviin yrityksiin: "Minusta Richard Rorty ... julkaistaanko tämä? ... on oikeistolainen uusrealisti (neo-realisti)." Rortyn poliittiset ja filosofiset asemat eivät kestä lähempää tarkastelua. Grossbergin mukaan Rorty "haluaa puolustaa amerikkalaista liberalismia muuta maailmaa vastaan". Rortya parempana liberalismien puolustajan pragmaattisessa kontekstissa hän pitää James Careya. Pragmatismiin herännyttä kiinnostusta ei Grossbergin mukaan pitäisi kytkeä realismiin vaan materialismiin.

Keskustelumme sivusi siis myös postmodernismia. Grossbergin käsitykset postmodernismista eivät ole yhtä kiteytyneitä kuin poststrukturalismista. Hänen ajatustensa käymistilaa kuvaa se vastaus, jonka hän antoi, kun pyysin häntä täsmentämään artikkelissaan *The In-Difference of Television* esittämää neljää 'postmodernistista teoriaa' luonnehtivaa oletusta: (a) antiessentialismia, (b) pluralismin monismia, (c) villiä realismia ja (d) artikulaatiota. Grossberg vastaa: "En. En käytä noita neljää enää".

Tämä kuvaa hyvin myös Grossbergin asennetta teorioihin – jos se ei toimi, se voidaan hylätä ja kokeilla toista soveliaampaa (jos sellainen on tarjolla). Muuttunutta näkemystään, jonka hän on esittänyt artikkelissaan *Circulation of Cultural Studies* Grossberg luonnehtii 'antiessentialistiseksi antiessentialismiksi'. Antiessentialismi merkitsee Grossber-

gille "ettei ole olemassa mitään takuita".

– Se on eräänlainen dekonstruktioivainen impulssi, joka sanoo: Historiassa ei ole olemassa mitään välttämättömiä suhteita. Artikulaatio on tämän peilikuva, koska se sanoo: Mutta on olemassa suhteita. Mitä poststrukturalismi väittää on ettei ole muksellisesti ole olemassa suhteita. Mutta minä haluan sanoa: Well, oleuksellisesti ei ole olemassa mitään, mutta on olemassa suhteita ja nämä suhteet eivät ole oleuksellisia.

Villin realismin – jonka Grossbergymmärtää materialismiksi joka tunnustaa efektien tasojen moninaisuuden – kohdalla Grossberg korostaa jälleen sen poliittisia konnotaatioita, jotka "ovat täsmälleen ne mitä Stuart Hall kuvaa eli poliittinen taistelu on jatkuvaa kamppailua artikuloida historiassa vallitsevia suhteita".

– Ei ole olemassa mitään takeita, että työväenluokka olisi vasemmistolaisista, ei mitään takeita että nationalismi oikeistolaisista. Ne ovat artikulaatioita, joista käymme kamppailua. Ei mitään takeita että hipit olisivat vasemmistosuuntautuneita tai pitkätukia. Ei mitään takeita että kommunismi olisi tietysti kontekstissa edistyksestä. Villi realismi on termi, jota käytän kuvaamaan – mikäli oikein muistan – foucault'laista käsitystä moninkertaisista (multiple) affekteista. Todellinen on aina enemmän kuin merkittäjä. Efektejä on olemassa lukemattomia ja en taatusti yrittäisi luetella niitä. Käsitelen niitä, joista olen kiinnostunut, niitä jotka tuntuvat minusta relevanteilta ja tärkeiltä tarkasteluhorisontissa.

Pluralismin monismi, jossa Grossbergille on kysymys käytäntöjen teoriasta efektiivisyytenä ja toisuudesta erojen sijasta. Ei ole olemassa yhtä politiikkaa, vaan politiikkoja, joista käydään kamppailua.

– Yksinkertaisesti politiikkaan kuuluu enemmän kuin mitä perinteisesti siihen lue-

taan kuuluvaksi. Meillä on taipumusta ajatella sitä talouden termein. Nykyisissä poliittisissa debateissa näyttää olevan kolme ulottuvuutta: talous, valtio ja ideologia. Haluan tietää ... feministit ovat yrittäneet ... he ovat puhuneet halun ja nautinnon politiikasta. Mutta minusta monet noista keskusteluista palautuvat ideologiaan. Minä taas haluan sanoa: on olemassa nautinnon politiikkaa, joka ei ole samaa kuin ideologia, affektien politiikkaa, materiaalsen organisaation politiikkaa. On olemassa politiikkaa, jota kutsun jokapäiväisen elämän territorialisoinniksi. Siinä on kysymys siitä, miten elät jokapäiväistä elämääsi, siitä mistä Foucault puhuu käytäntöjen levittämisestä (distribution). Poliitikkoja on olemassa monia.

Keskustelumme postmodernista päättyy siihen, että Grossberg korostaa kontekstien teorian oleellisuutta tutkimuskäytäntöjen kannalta.

– Väitteeni on, että mitä on olemassa on aina konteksti ja kontekstit ovat aina toisia konteksteja jne. jne. Kontekstin identifioinnissa on kyse kontekstin strategisesta paikantamisesta, johon sitten tehdään interventio kriittisenä intellektuellina. Kontekstin konstruointi oman intervention pohjalta on se mistä intellektuaalisessa työssä on kysymys. Aloittaa ilman kontekstia ja päätyä lopussa tunnistamaan paikallinen on intellektuaalisen työn vaikein osa. Siinä on kysymys siitä mistä Marx käytti termiä konkreetti. Konteksti riippuu aina projektista ja projekti puolestaan historiasta.

I don't want to interpret texts

Tässä vaiheessa haastattelija pääsi tekemään intervention kysymällä Grossbergin käsityksiä intertekstuaalisuudesta. Ja kuten edellä esitetyn perusteella voi arvata, Larry jatkaa

tässäkin 'irti teksteistä' -periaatettaan.

Kun intertekstuaalisuus viedään äärimmilleen, siitä tulee Grossbergin mukaan 'super teksti', jota ei voida enää tulkita, koska se on 'hulluuteen asti vietyä intertekstuaalisuutta'. *In-Difference* -artikkelissaan Grossberg toteaa mm.: "postmodernit' tekstit eivät ole nousseet tyhjyydestä, ne operoivat muissa välineissä ja niillä on omat historialliset edeltäjänsä."

Intertekstuaalisuuden merkityskäytäntöjen etsimisen sijasta Grossberg analysoi diskursiivisia käytäntöjä ja efektiivisyyden linjoja. Mediatekstit ovat Grossbergin mukaan interefektiivisiä, mikä merkitsee mm. sitä että 'sama' teksti on eri erilaisissa konteksteissa. Edellä mainitussa artikkelissaan Grossberg kirjoittaa: "tekstiä ei tule paikantaa ainoastaan intertekstuaalisesti, vaan myös erilaisten koneistojen puitteissa. Nämä koneistot voidaan määritellä teknologisesti mutta myös sosiaalisina suhteina ja toimintoina". Esimerkiksi tv-tekstin efektit eivät ole pelkästään eikä edes ensisijaisesti merkitykseen ja representaatioon liittyviä vaan kontekstuaalisia. Arkielämän konteksteissaan subjektit 'merkittävyyskarttojensa' (mattering maps) avulla investoivat tiettyjä affekteja vastaanottamiinsa teksteihin ja vastaanottamiensa tekstien avulla tekevät jokapäiväistä elämäänsä mielekkääksi (make it matter).

Seuraava keskustelu toivottavasti valaisee mitä Grossbergin 'irti teksteistä' -periaate pitää sisällään.

Entäpä intertekstuaalisuuden käsite?

– Se ainoastaan laajentaa tekstin käsitettä. Kriitikot kuvittelevat tehneensä jonkin ällistyttävän löydön, mutta ei tarvitse mennä kuin 1920-luvulle ja lukea englantilaista, ranskalaista ja amerikkalaista vasemmistolaisista kulttuurikritiikkiä huomatakseen samat seikat. Tarkoitan, että kaikki intertekstuaalisuuteen liittyvät huomiot ovat tosia ja välttämättömiä.

– Koska intertekstuaalisuus on viety miettimyksiin voimme luopua kokonaan puhumasta teksteistä. Mitä poststrukturalistit mielestäni tekevät on, että he luovat super-tekstin, jota tavallisesti vain kriitikko kykenee ymmärtämään. Näin siksi, että hän on saanut perusteellisen ranskalaisen koulutuksen. Hän kykenee löytämään kaikki uskomattomat viittaussuhteet, joita kukaan muu ihminen maailmassa ei tunne. Se on mielenkiintoinen osoitus originaalisuuden puutteesta – siitä ettei kukaan puhu ex nihilo (tyhjästä). Monet tiesivät jo kauan ennen poststrukturalisteja ettei kukaan puhu ex nihilo.

Intertekstuaalisuuden käsitteeseen näyttää sisältyvän idea, että aina voidaan lisätä uusi interteksti, jolloin tekstin tulkinta tulee mahdottomaksi?

– Oh, mutta näinhän poststrukturalistit eivät tee. Tarkoitan, jos he veisivät sen niin pitkälle, kuten minä teen, se merkitsisi ettei aikamme populaarikulttuurin tekstiä ole olemassa, koska sen on hulluuteen asti vietyä intertekstuaalisuutta. Mitä on rock tänään? Ottaakamme esimerkiksi bändi nimeltä Hüsker Du. Kun kuuntelen heidän biisejään, löydän niistä kahdessa minuutissa tuhansia viitteitä kaikkiin mahdollisiin musiikin muotoihin ... se on aivan uskomatonta. Se on mitä Hüsker Du tekee. He ovat kuunnelleet jokaisen rocklevyn.

– Tai voit katsella uusien kalifornialaisten ohjaajien, kuten Spielbergin elokuvia. He kulluttivat opiskeluaikansa katselemalla kaikki elokuvat mitä ikinä on tehty. Omia filmejään tehdessään he ymppäävät jättimäisiä jokeja elokuviinsa, joihin sisältyy miljoonia viittaussuhteita. Tässä mielessä intertekstuaalisia viittaussuhteita voidaan tulkita. Tämä kuitenkin herättää useita kysymyksiä. Mitä sillä on merkitystä, jos en pysty ymmärtämään noita viittaussuhteita. Missä intertekstin efektiiv-

syys piilee? Jos Derrida kykenee löytämään intertekstuaalisuuden avulla outoja (queer) viittaussuhteita, se ei välttämättä merkitse, että olisi olemassa mitään todellista efektiivisyyttä.

– Jos asia viedään äärimmäisyyksiin voidaan väittää, ettei tekstiä voida tulkita. Tekstiä ei ole koskaan olemassa. En ole kuitenkaan nähnyt poststrukturalistien menevät näin pitkälle. He aina tulkitsevat tekstejä ja he tulkitsevat niitä osoittamalla yhteyksiä ja ristiriitoja jne., mutta he aina tulkitsevat tekstejä. Ja se mitä he itse asiassa tekevät ... ja tämä on hämmästyttävää ... varsinkin Derridan kirjallisuusteoreettisissa sovellutuksissa ... muistuttaa perinteistä kirjallisuustutkimusta. Se on tunnontarkkaa tekstin lähilukua, sanoja sivulla.

Mutta jos ohjaajat tuottavat intertekstejä tietoisesti eikä tekstien tulkinta silloin jollakin tavalla ole ohjaajan ideoiden takana olevien intentioiden etsintää ja tulkitsemista?

– Well, on täysin irrelevanttia mitä tekijä tarkoittaa. Poststrukturalisteja tämä ei taastu huoleta. Oma pointtini on, etten halua tulkita tekstejä ... siinä ei ole mitään mieltä ... minua vastaan on hyökätty tämän takia. Ottaakamme jokin Bruce Springsteenin levy ja yritäkäämme tulkita sitä. Se mitä siitä löydät on efektiivisyyden linjoja ilmaistakseni asian Deleuzen terminologialla. Et koskaan tarkastele tekstiä vaan jotakin muuta. Löydät yhteyksiä tekstin ja muiden käytäntöjen välillä..

Everything is on the surface, but...

Miten tämä kaikki edellä esitetty sitten soveltuu Grossbergin omaan kulttuuriteoriaan? Saatuani yleisen joskailun päätökseen vedän henkeä ja alan pommittaa Larrya kysymyksillä, joiden avulla yritän saada hänet artikuloimaan oman ajattelunsa teoreettisia ja käytän-

”Jos tahdot puhua merkityksestä, jokainen tietää mikä jonkin Dallasin episodin merkitys on. Siihen ei tarvita mitään post-strukturalistista, psykoanalyttista tulkintaa, koska useimmat ihmiset ottavat sen kirjaimellisesti.”

nöllisiä aspekteja. Aloitan hänen oman kulttuuriteoriansa ja poststrukturalismin välisestä suhteesta, josta siirrymme kulttuuriteorian ongelmiin. Larry intoutuu jälleen selventämään oivin esimerkein, miksi hän ei ole kiinnostunut tekstien merkitysten tulkinnasta, vaan aivan muusta.

Voiko oman asemasi tulkita niin että etsit kulttuuriteoriaa, jonka sisään poststrukturalistisen teorian löydöt voidaan upottaa?

– Useimpien kulttuuriteorioiden ongelma mielestäni tänään on, että ne lähtevät määrittelemään mitä kulttuuri on, mikä on minusta mieletöntä. Itse en ole tällaisesta kiinnostunut. Kysymys kulttuurista on yksi ongelmista, joissa Stuart Hallin ja minun työni eroavat. Hän haluaa väittää, että ideologia on kulttuuria, mutta toisaalta hän ei sano, mitä kulttuuri on. Joka kerta kun hän puhuu kulttuurista hän puhuu ideologiasta ikään kuin ideologia, merkitys ja representaatio määrittelisivät kulttuurin erityisyyden. Minusta tämä ei ole oikea tie edetä.

– En ole kiinnostunut määrittelemään kulttuurin olemusta, sen signifikaatiomuotoja ... olen kiinnostunut samoin kuin Marx siitä miten "me lähdemme liikkeelle empiirisestä todellisuudesta" ... me kaikki tiedämme mitä kulttuuriset käytännöt ovat ... mutta en halua määrittellä välittömästi mikä niiden olemus on. Sen sijaan haluan teoretisoida sen ja etsiä niiden efektejä.

Tarkoittaako tämä että teksteistä ei löydy mitään olemusta tai 'sisäistä merkitystä'?

– Tapahtumalla (event) ei ole merkitystä. Voin luetella lukemattomia rocktekstejä, joissa merkityksellä ei ole merkitystä – ne voivat tarkoittaa mitä tahansa. Yksi esimerkki jota käytin varhaisissa rock-kirjoituksissani oli tarina joka liittyy Billy Spectorisiin. Häntä haastattelee television juontaja, joka tunnettiin rockpersoonana. Juontaja soittaa Billyn yhden kappaleen ja kysyy tältä mitä se merkitsee ja Billy vastaa: "Ei ole mitään väliä mitä se merkitsee niin kauan kuin voit tuntea sen".

– Kun ajattelee, mistä syistä ihmiset kuuntelevat rockia ja miksi he katselevat *Dallasia* jonkinlaisen systeemin näkökulmasta tai miten he sitä tulkitsevat, well ... Donna Haraway, amerikkalainen kirjailija, joka kirjoittaa etnografisia juttuja ... hänen asemansa on melko lailla samanlainen kuin minun. Hän ilmaisee sen sanomalla että parasta mitä voit tehdä on ymmärtää tekstit kirjaimellisesti. Jos tahdot puhua merkityksestä, jokainen tietää mikä jonkin *Dallasin* episodin merkitys on. Siihen ei tarvita mitään syvää poststrukturalistista, psykoanalyttista tulkintaa, koska useimmat ihmiset ottavat sen kirjaimellisesti. Siinä on kyse JRsta nussimassa (fucking) vaimonsa sirsarta, you know ... juuri siitä siinä on kysymys.

– Kaikki on pinnalla, mutta pintoja on lukemattomia. Allekirjoitan tällaisen väitteen. On olemassa ihmisiä, jotka ajattelevat olevan olemassa syvärakenteita, jotka aktuaalisesti kykenevät ... mutta kaikki on pinnalla, koska etukäteen on taattu, että ihmiset tietävät mitä etsiä ja tietävät prikulleen mitä etsivät. Derri-da tietää, että jokaisesta tekstistä jota hän lukee hän tulee löytämään ristiriidan. Siis kohdan, missä teksti alleviivaa omaa stabiiliuttaan. Tarkoitan, että se on hämmästyttävää, hyvin mielenkiintoista ja todella erinomaista.

– Kun tarkastellaan rockia et voi koskaan

olla varma mitkä sen efektit ovat. Saadaksesi selville mitkä Springsteenin tai U2-levyn efektit tietyllä hetkellä ovat, ne on selvitettävä. Kysymys on tietyssä määrin empiirinen. Tämä tarkoittaa: Kysymykset joihin pyrit vastaamaan eivät ole ennalta annettuja. Sinun täytyy kysyä niitä ihmisiltä itseltään. Tietyissä mielessä vain ihmiset voivat sanoa, mitä heiltä loppujen lopuksi voidaan kysyä. Ja juuri tästä Foucault'n tutkimuksessa on kysymys. Kysymyksessä on, käyttääkseni Benjaminin metaforaa, "viilto todellisuuden ruumiiseen".

What becomes important is not being boring

Nyt olemmekin jo Grossbergin viestintäkäsityksen ytimessä. Väännän väkisin keskustelun affektiiviseen viestintään ja merkittävyyskarttoihin (mattering maps). Otan esille hänen artikkelissaan *Postmodernity and Affect* hahmottelemansa affektiivisen viestinnän käsitteen. Siteeraan Larryn siinä siteeraamaa Guattarin näkemystä, jonka mukaan "konkreettiset sosiaaliset muodostelmat ... ovat peräisin jostakin enemmästä kuin lingvistisestä performansista". Guattari-sitaatti päättyy toteamukseen, että "on olemassa lukemattomia merkitysmailmoja".

Tätä väitettä Grossberg pitää oleellisena, koska (siteeraan nyt Grossbergia) "emme ole (post)struktuurialistien referentiaalisuuden (merkitsijän nimissä) kieltämässä maailmassa vaan monitasoisessa efektiivisyyden ja referentiaalisuuden maailmassa". Tähän liittyen Grossberg väittää, että "affektiivisuus tuottaa eron systeemejä, jotka ovat asgnifikoivia".

Affektiivisuuden Grossberg kytkee artikulaatioon ja poliittisen intervention mahdollisuuteen. Affektien artikuloiminen liittyy siihen, että ne ovat "ideologisesti, taloudellisesti ja libidinaalisesti neutraaleja paitsi silloin kun ne artikuloidaan näihin systeemeihin

määrättyjen historiallisten ehtojen vallitessa".

Keskustelumme päätteeksi kyselen Grossbergin tämän hetken projektista, hänen rock-kirjastaan ja sen teemoista suhteessa affekteihin ja merkittävyyskarttoihin. Haastattelija joutui tekemään nämä kysymyksensä ex nihilo, koska hänellä ei ollut käytettävissään Grossbergin tuotannon tätä puolta. Vastaukset eivät kuitenkaan ole ex nihilo, vaan ...

Voisitko täsmentää hiukan miksi affekteista on tullut niin keskeinen kirjoituksessasi? Mihin suuntaan aiot kehittää 'affektiivisen viestinnän' käsitettäsi?

– Biografisessa mielessä siitä on tullut yhä tärkeämpi osa kirjoituksiani, koska työni lähtökohtana oli yritys väittää, ettei rock ollut ensisijaisesti ideologian tuote. Käytin termiä 'affekti' yrittäessäni suunnistaa tähän toiseen suuntaan ja alun alkujaan se oli hyvin hämärä liittyen mielihyvän ja halun käsitteisiin (jotka pyrin jatkuvasti pitämään erillään). Kun yritin selvittää mitä rockin historiassa oli tapahtumassa, flirttailin väitteen kanssa, että rock oli kuollut. Aloin tarkastella rockin postmodernia kontekstia.

– Lähtökohtanani oli väite, että Jameson oli ymmärtänyt väärin ... en ole aikaisemmin ajatellut sitä näin ... oli lukenut väärin Lyotardia. Lyotard puhuu intensiteeteistä. Jameson lukee Lyotardin näkemystä postmodernista kutsuen sitä affektien heikkenemiseksi, intensiteettien heikkenemiseksi. Oma affektin käsitteeni on lähellä Lyotardin intensiteetin käsitettä. Mitä Lyotard käsittääkseni haluaa osoittaa on, että intensiteetit ovat vapaasti kelluvia (free floating).

– Kun työskentelin vakavammin ja suuremmin ideologiateorian parissa, tiesin että jotakin oli vialla brittiläisessä ideologiateoriassa. Tiesin, että sillä oli tekemistä Althusserin *Ideologiset valtiokoneistot* -esseen toisen osan kanssa, sen missä hän puhuu ideologian

psykoanalyttisista suhteista. Tänäpä kutsuimme noita suhteita suturoinniksi, mutta Althusser kutsui niitä interpelloinniksi. Lisäksi tiesin, etten pitänyt sen lacanilaisista aspekteista. Kuten eilen luennossa sanoin, ideologiaa ei voi selittää, ellei samalla ota huomioon jotakin psykologian kaltaista. Siinä on kyse siitä, miten ihmiset ottavat ideologisia asemia tai jos se kuullostaa liian voluntaristiselta (niin kuin se minusta kuullostaa), miten ideologiset asemat hyväksytään (enact).

– Ryhmä joka tässä suhteessa oli keskeisessä roolissa, oli ryhmä joka ensin julkaisi lehteä nimeltä *Ideology and Consciousness* ja myöhemmin kirjan *Changing Subject*. Se mistä he puhuivat oli jonkinlainen affektiivinen investointi, eräänlainen katheksiksen suhde. Tiesin, että Freudilla oli tämä idea. Ja jos palaa Freudiin ja lukee hänen kirjoituksiaan uudelleen, löytää vaiheen, jossa libidinaalista investointia ei ole seksualisoitu, jossa libido on pelkästään energiaa. Libido ottaa kaksi muotoa yhtä liikerataa kohtaan, mutta ei jokaista liikerataa. Halusin herättää henkiin sellaisen suhteen, josta Nietzsche puhui tahtona ja Freud affektina.

– Affekti toisin sanoen ratkaisi teoreettisen kuilun ja se oli historiallisesti merkittävä: Ne (teoria ja historia) voidaan todennäköisesti yhdistää. Näin siksi, että minulle historia ja teoria ovat kietoutuneet kiinteästi toisiinsa. Jos nykyhistoria edustaa tietyn tyyppistä af-

fektien suhteiden artikulaatiota suhteessa arkielämän elettyyn todellisuuden niin silloin sitä voi tarkastella tietyn tyyppisen affektiteorian avulla.

Oletko käyttänyt affektien käsitettä rockpapereissasi? Miten? Voisitko antaa joitakin esimerkkejä, koska en ole lukenut niitä?

– Well, mitä yritän väittää on että ensimmäisellä tasolla, affektiivisuuden voimakkaimmalla ulottuvuudella rock täytyy ymmärtää sen merkittävyyskarttojen konstruktion tasolla. Tällä tasolla siinä on kyse affektien rakenteesta. Rockissa mielenkiintoista on kaksi asiaa. Ensiksi miten paljon sillä on väliä ja miten eri tavoin sillä on väliä yleisölle. Toiseksi sillä mitä rock tekee ja mitä se on ollut on sen uudelleen määrittelyä millä on väliä arkielämässä.

– Eräässä mielessä rockin vallankumouksessa tietyllä hetkellä oli kysymys siitä, että se on hauskaa, nautinnollista, tyylikästä, että sillä on väliä. Siitä tuli yhä tärkeämpi. Ei ole väliä vaikka elämässäsi ei ole päämäärää kunhan näytät hyvältä. Tämä on affektiivinen väite. Ei ole väliä vaikka elämässäsi ei ole merkitystä, jos näytät upeelta. Eräässä mielessä voidaan väittää, että tiettyjen apparaattien affektina, tietynä rockin sisäisenä alamuodosteena, se mitä ne tuottavat on erilaisia merkittävyyskarttoja. Mikä tulee tärkeäksi on etteet ole ikävystyttävä.

– Siinä ei ole kyse mistään ideologiasta, se tekee jotakin ... niin että ihmiset voivat artikuloida noita affektiivisia investointejaan. En kiellä tätä. Haluan väittää, että sen primaari tuotanto käsittää uudenlaisten ohjeiden tuottamisen sille, millä tavoin ihmiset välittävät maailmasta.

Millaisia ovat television, elokuvan, rockin ja populaarikulttuurin tekstit? Eroavatko ne ja millä tavoin?

– Tietysti. Minulle ei ole täysin selvää voi-

”Ei ole väliä, vaikka elämässäsi ei ole merkitystä, jos näytät hyvältä. Tämä on affektiivinen väite.”

ko väittää jokaisen tekstin olevan affektiivinen. Oletan, että jokainen teksti on affektiivinen, mutta ei välttämättä ensisijaisesti. Mielestäni monia suhteitamme joukkotiedotusvälineisiin määrittelee sensibilibiteetti, jonka ensisijainen vaikutus ei ole affekti vaan nautinto. Ne tuottavat myös affektiivisia suhteita, joissa nautinto on tärkeämpää kuin mikään muu.

– Vaikka nautinto ei ole affekti, affekti voi tehdä siitä tärkeämmän kuin mistään muusta. En halua väittää, että jokainen populaariteksti olisi välttämättä ensisijaisesti affektiivinen vaikkakin luulen, että eräässä mielessä populaari on alue ... kuten arkielämä on alue jossa affekti territorialisoidaan samalla tavalla kuin kieli on paikka, jossa merkitys territorialisoidaan (strukturoidaan suhteessa valtaan).

– Rockin merkittävin historiallinen vaikutus ei ollut nautinto, vaan affektiivinen. Tämän vuoksi teen eron kulutuksen ja faniuden välillä. Jonkin fanina oleminen merkitsee affektiivisten suhteiden reterritorialisoimista, reartikulaatiota. Jonkun kuluttajana oleminen merkitsee vaikutuksen asettamista jonnekin muualle. Ilmeisesti kyseessä eivät ole tietoiset, voluntaristiset valinnat.

– On olemassa reguloinnin sosiaalisia systeemejä, jotka asettavat meidät näihin suhteisiin. Ja tässäkin yhteydessä minusta on syytä korostaa, että populaaria ei ole vain populaarikulttuuri. Jokaisella yhteiskunnalla on merkittävyyskarttansa. Ihmisillä täytyy olla karttoja, joiden avulla he voivat päättää, mikä on tärkeää heidän elämässään ja yhteiskunnan on tuotettava yhä uusia karttoja, joiden avulla ihmiset voivat paikantaa itsensä.

Miten regulointi tapahtuu?

– Well, en tiedä. Luulen että tästä on kysymys siinä työssä jota teen ja mitä Deleuze ja Guattari tekevät omassa politiikassaan. Mut-

ta tähän ei ole olemassa yleistä vastausta. Mielestäni vastauksen tulee olla – niin kuin Foucault'n työ on – konkreettinen analyysi.

– Kirjassa jota parhaillaan teen yritän tarkastella miten konservatismia Amerikassa luetaan/voidaan lukea tai nähdä yrityksenä reterritorialisoida jokapäiväistä elämää affektiivisen taistelun avulla 1980-luvulla. Se on tehtävä konkreettisesti. Mielestäni ei ole olemassa mitään yleistä prosessia, minkä avulla affektiivisuutta tuotetaan tai artikuloidaan.

– Affektit syntyvät siitä, että ihmiset tekevät asioita mutta ihmiset eivät tuota affekteja, ihmisten käytännöt tuottavat niitä – täten historia on anonyymi. En ole voluntaristi ... ja tässä suhteessa olen eri mieltä Stuartin kanssa. Minusta Stuart on liian voluntaristinen. Kysymys, joka minun täytyy kysyä ja minun täytyy tunnustaa ettei minulla ole vielä siihen vastausta, koskee agenttia (agency). En usko, että ihmiset ovat artikulaation agentteja, mutta uskon että he ovat käytäntöjensä agentteja ja käytännöt taas artikuloivat.

Mikä on sinun projektisi tällä hetkellä?

– Well, minun projektini tällä hetkellä on tarkastella ... strategiani tällä hetkellä on tehdä itselleni selväksi se kauhea tunne joka minulla on, joka koskee sitä mitä Yhdysvalloissa tapahtuu. Se mitä tapahtuu on tietynlainen vallan poliittinen uudelleenorganisaatio. Se toimii monilla erilaisilla abstraktioiden tasoilla, joiden kautta konservatismiksi kutsumani ilmiö radikaalisti strukturoi uudelleen ei niinkään valtio- ja taloussuhteita, vaikka nekin kuuluvat siihen, kuin jokapäiväisiä suhteita ja populaarin aluetta.

– Se mitä haluan tarkastella koskee mitä merkitsee puhe uuskonservatismiin muodostumisesta jokapäiväisen elämän reterritorialisaationa Yhdysvalloissa 1980-luvulla.